

מעט ללא הר תקשורתי עבר פרסום הנמקת בג"ץ בנושא פסילת תשדיר הבחירות של "שינוי" על ידי ועדת הבחירות המרכזית בראשות השופטת בייניש, שפורסמה לפני מספר שבועות. ההרכב, בו ישבו הנשיא ברק והשופטים פרוקצ'ה וריבלין, אישר את החלטת ועדת הבחירות לפסול תשדיר התעמולה בטלוויזיה, לאחר ששודר כבר מספר פעמים, תוך שהוא משמיע דברים קשים וחסרי תקדים אשר הישוו אותו לתעמולה הנאצית. הנשיא ברק, ניצול שואה בעצמו, שלא כהרגלו לא בחל במילים אלא השמיע דברי גינוי חסרי תקדים שמן הראוי לצטטם:

"מדובר באחד המקרים החריגים בהם הפרסום מזעזע את אמות הסיפים של הסובלנות ההודית. הטעם לכך הוא, כי יש בו דמיון מעורר חלחלה לתעמולה אנטישמית, ההופך את היהודי החרדי ליצור חסר פנים, ל"לא אדם" הזוחל על הרצפה והנצמד כעלוקה לחילוני. סופו של חרדי זה שהוא מתאדה ונעלם בעשן. תיאור זה מבזה ומשפיל, ופוגע בכבוד האדם בכלל, ובכבודו של היהודי החרדי בפרט... הוא מעלה בעיני המתבונן זכרונות קשים של מליוני אחינו שעלו באש במשרפות הנאציות. תיאור זה עובר את רמת הסיבולת הדרושה בחברה דמוקרטית. הזכות לבטא כל מסר – כן; אך לא באופן מבזה או משפיל הנושא סממנים המזכירים ביטויים אנטישמיים מבית מדרשה של התעמולה נאצית"

מפלגת "שינוי" והנגזרת ממנה, לא עברו את אחוז החסימה ונראה כי לא בכדי. נראה כי הציבור מאס במסר האנטי דתי, הבוטה והרדיקלי של מפלגת "שינוי" שעיקרו שנאה מכוערת, מלווה בסממנים גזעניים, למגזר החרדי. לא חלפו מספר ימים מפרסום פסק הדין האמור ונתבשרנו כי יושב ראש "שינוי" לשעבר, יוסף טומי לפיד נתמנה לתפקיד היושב ראש החדש של מוסד "יד ושם". מר לפיד פרש אמנם ממפלגתו "שינוי" עובר לבחירות, ולא היתה לו אחריות לתשדירי הבחירות של המפלגה אותה החליט לעזוב, אולם

הוא ההוגה והמוביל של הגל האנטי חרדי הגדול ששטף את הפוליטיקה הישראלית בסוף שנות התשעים, והנו האחראי הראשי להצלחה הביזארית של גל זה ששיאו חמישה עשר מנדטים ל'שינוי' בבחירות 2003, שמאז כבר נגוזו ואינם. בקרב ששת המליונים היו יהודים דתיים וחרדים רבים. יש הסוברים כי מרבית הנספים נמנו על חוגים אלה. אסור בשום פנים ואופן להכניס את "מלחמות היהודים" להנצחת זכר השואה. מי שעשה קריירה פוליטית מרשימה על בסיס מסר אנטי-חרדי מסוג זה איננו יכול לסמל את הקונצנזוס היהודי המינימאלי הנדרש להנצחת השואה. מי שבחר במחלוקת הפוליטית הרדיקלית כדגל, ושכל פעילותו הציבורית שנויה במחלוקת, מינויו רק יעורר מדנים, תסכול ופגיעה ברגשות אותם חוגים שעל בסיס המאבק, שלא לומר ההסתה נגדם, בנה את הקריירה הפוליטית שלו. מר לפיד הנו ניצול שואה בעצמו, וחווה את מראות השואה על בשרו, אולם המסרים הפוליטיים אותם בחר להוביל בעשור האחרון, שהתשדיר דלעיל מהווה רק הקצנה שלהם, פוסל אותו מלכהן, בכל הכבוד, בתפקיד הממלכתי הרם. אין כל סיכוי שמר לפיד יתקבל על דעתם של החוגים החרדיים כממלא תפקיד רגיש זה הנוגע גם לזכר יקיריהם, והמינוי מהווה פרובוקציה סרת טעם, חסרת התחשבות, המביאה פלגנות ופוליטיזיצה במובנה הגרוע ביותר לאחד מסמלי הקונצנזוס היהודי האחרונים במדינת ישראל.

בתי משפט למתנחלים

מעריב, אפריל 2005

מ

ערכת המשפט עוסקת בימים אלו באינטנסיביות בהקמת שלוחות של בתי משפט לצורך ביצוע תוכנית ההתנתקות. בכוונת מנהל בתי המשפט, השופט בועז אוקון, להקים שתי שלוחות שיוקמו בסמוך למתקני שב"ס מעשיהו ואוהלי קידר בבאר שבע. שלוחות אלו יוכרוזו בצו ויתפקדו כבתי משפט אם יהיה צורך בכך עקב יישום תוכנית ההתנתקות. לדברי אנשי המערכת הדבר נחוץ לנוכח החשש שבמהלך הפינוי של גוש קטיף וצפון השומרון יהיו מאות עצורים והמערכת תקרוס. במילים אחרות, מערכת המשפט מבקשת להקים בצו, ללא חקיקה ראשית, בתי משפט מיוחדים למתנחלים אשר יתנגדו לפינוי. מנהל בתי המשפט קיים גם התייעצויות בנושא זה עם גורמים בלשכת עורכי הדין ובסנגוריה הציבורית על מנת לקדם את התוכנית. גם מי שתומך בדרך כלל במדיניות הממשלה ובעומד בראשה, לרבות בתוכנית ההתנתקות, כמו החתום מטה, עומד משתאה לנוכח רעיון עיוועים זה. ראשית, מן הפן הציבורי והפוליטי, מוטב שלא לנקוט בצעדים רדיקליים מסוג זה אשר רק יגבירו אפשרות עימות. טרם הוכרו מצב חירום סביב נושא ההתנתקות ועדיין קיימת תקווה מבוססת כי ההנהגה האחראית של מרבית ציבור המתיישבים תפעל באופן ממלכתי ותדע לשלוט בהלכי הרוח של ציבור זה ולקרוא לו לקיים את החוק ולכבד את החלטות הכנסת ולהימנע מעימותים כלשהם עם אנשי המשטרה והצבא. הפרחת שמועות וחששות על היערכות לצורך במאות ואלפי מעצרים סיטונאיים רק תהווה נבואה המגשימה את עצמה, אשר רק תוסיף שמן למדורה. מן הפן העקרוני, מערכת המשפט איננה צד לתוכנית ההתנתקות ואיננה חלק ממנה, ואיננה דומה כלל לכוחות הצבא או המשטרה הנערכים לקראת ביצוע תוכנית זו. היא איננה בעד תוכנית ההתנתקות והיא איננה נגד תוכנית ההתנתקות והיא איננה חלק מהרשות המבצעת. הקמת בתי משפט מיוחדים, גם אם מדובר במבנים מיוחדים בלבד, בהם ישבו שופטים רגילים, לצורך ביצוע מעצרים המוניים למתיישבים הינה פגיעה חמורה בעצמאות מערכת המשפט ובאי־תלותה הפוליטית ואסור בשום פנים ואופן להמשיך במהלך

פסול זה. גם ההתיעצויות שהתקיימו בנושא זה עם גורמים בלשכת עורכי הדין ובסנגוריה הציבורית, גורמים אשר בחלקם מקורבים לשמאל הרדיקלי האנטי ציוני, אם לא בשר מבשרו, הנן מיותרות, מזיקות ומתמיהות ביותר. אחד ה"יועצים" משמש בכובע אחר כבא כוחו של הראיס המנוח ערפאת ושל הרשות הפלשתינאית... אכן חזון אחרית הימים – השמאל האנטי ציוני יקים לנו בתי משפט למעצרים סיטונאיים למתנחלים ובא לציון גואל... תוכנית ההתנתקות הנה תוכנית חשובה, המעמידה על כף המאזניים שאלות קיומיות חשובות, אך אין לוותר בשל תוכנית זו על עקרונות דמוקרטיים בסיסיים, כמו אי תלות מערכת המשפט, ולתת יד לחזיונות אפוקליפטיים בדבר מלחמות יהודים שעוד טרם התרחשו ואשר כולנו מקווים כי לא יפקדו אותנו. גם בתקופות של מצבי חירום ביטחוניים ממשיים, כמו פרוץ האינתיפדה הראשונה והשנייה, או מהומות אוקטובר של ערביי ישראל, לא הוקמו בתי משפט מיוחדים ומערכת המשפט ידעה לשמור על אי תלותה לרבות אי תלותה הפוליטית באופן מוחלט. אין לחרוג בשום פנים ואופן מעקרון בסיסי זה גם במקרה שלפנינו. על שרת המשפטים לעצור מהלך פסול זה ולמנוע את הפגיעה הקשה במראית העין של אי התלות הפוליטית של מערכת בתי המשפט.

אין תחליף לדתיים הלאומיים

מעריב, אוגוסט 2005

ע
תה, כשניתן לנשום לרווחה, לאחר שהתנתקות עברה ללא שפיכות דמים, יש להתרכז באיחוי הקרעים שנוצרו, ולא בחשבונות הפוליטיים בנוסח "אמרנו לכם". בשעתו, "התנבא" פרופ' ישעיהו ליבוביץ המנוח כי משיישר חזון משיחיות השוא של ארץ ישראל השלמה, יהיו אנשי גוש אמונים, הראשונים לרדת מן הארץ, לנוכח שברו של חלומם. גם מי שתמך בתוכנית ההתנתקות וגם מי שסבור שההכרעה על חלוקת הארץ בינינו בין הערבים נתקבלה באופן עקרוני על ידי בן-גוריון במלחמת השחרור ואין בתוצאות מלחמת 1967 לשנות באופן ניכר הכרעה זו, צריך לקוות על מנת ש"נבואתו" ההרסנית של פרופ' ליבוביץ לא תתגשם. ההתנתקות נתנה לציבור הישראלי אפשרות בלתי אמצעית להתרשם מהציבור הדתי-לאומי, על כל פלגיו. מדובר באחד הכוחות החשובים והמובילים בחברה הישראלית. ציבור אידיאליסטי, שומר חוק, ממלכתי, התורם תרומה נכבדה לקיום במדינת ישראל בכל תחומי החיים, לרבות בשיעורי התנדבות מרשימים במיוחד לצבא, בכל תחומי המדע והאקדמיה, ואפילו בתחום המשפט. האידאולוגיה הדתית-לאומית היוותה עוד מימי התנועות הראשונות שלה, "המזרחי" ו"הפועל המזרחי", גשר הכרחי היסטורי בין העבר – אורח החיים היהודי בגולה במשך אלפיים שנה, לבין הציונות המדינית שהייתה רעיון חילוני בעיקרו. ציבור זה ידע בסופו של דבר לקבל את ההכרעה של המוסדות הדמוקרטיים של מדינת ישראל על אף שהכרעה זו עמדה בסתירה לכל ערכי היסוד בהם האמין כל שנותיו, והפנים הכרעה זו באופן מעורר כבוד והערכה, למעט מספר קטן יחסית של מעשי בריונות, התפרעויות ושימוש מכוער וציני בילדים. הרוב המכריע של ציבור המתיישבים, בניגוד לכל מיני תחזיות ואף להסתה ולהשמצות, קיבל את הכרעת הרוב, גם כשהכרעה זו משמעותה פינוי ברוטאלי של קהילות שלמות והריסת מפעל חיים. כל חברה יכולה להתגאות בצורה בה התנהגו הרוב הגדול של המתיישבים והנהגתם תחת האירועים הקשים. למרבה הצער, מזה עשרות שנים שיעבד עצמו הציבור הלאומי הדתי לדגל אחד בלבד, והוא דגל ארץ ישראל השלמה. עתה, משחזון

זה עומד בניגוד לרצונו של רוב העם אסור שהדתיים הלאומיים יתכנסו בתוך עצמם, יבנו חומות סביבם ויחיו חיי מיעוט מסוגר ונרדף המנוכר מהמדינה, כפי שחלק מהם קראו בימים האחרונים לעשות. לציבור חשוב ואיכותי זה נכונו עוד משימות נכבדות בחיי מדינת ישראל. גם לאחר נטישתו הכואבת של חזון ארץ ישראל השלמה, שההתרכזות בו הייתה מיותרת בעיני רבים, נכונו לדתיים הלאומיים משימות רבות וחשובות לא פחות: המאבק על דמותה היהודית של המדינה, חיסול הפער החברתי-עדתי המקנן בנו כמחלה ממארת, המאבק בפוסט-ציוניים וברעיון "מדינת כל אזרחיה", ביטול הפריפריות במדינת ישראל, עיצוב חדש של הסטטוס-קוו ביחסי דת ומדינה, יצירת פלורליזם אמיתי גם באליטות המקצועיות במשפט ובתקשורת ועוד. בכל הנושאים הללו ימצא ציבור זה בעלי ברית הקרובים לעמדותיו בקרב רבים מבין הציבור החילוני המחזיקים בעמדות שמרניות ומסורתיות וסבורים כי רחוקים אנו מן המנוחה והנחלה. בספרו של ארי שביט "חלוקת הארץ – ישראלים חושבים על התנתקות", סבורים כמעט כל המרואיינים, שמרביתם אינם אנשי ימין, כי הסדר שלום של ממש רחוק מאיתנו שנות דור. החברה הישראלית תישאר חברה מגוייסת שנים ארוכות ותוכל רק לחלום על "מזרח תיכון חדש". אין לחברה בישראל את הלוקסוס לוותר על הציבור הדתי הלאומי ולרצות בקיום "נבואתו" הדוחה של פרופ' ליבוביץ. יש לגבש קונצנזוס לאומי חדש בנושאים המרכזיים בחיינו בשיתוף הציבור המרכזי והחשוב של הדתיים הלאומיים.

מ אז פרוץ האינתיפאדה הנוכחית, היינו עדים לניסיונות מצד השמאל הרדיקאלי להשתמש בנשק הסרבנות במטרה להביא לתוצאה הפוליטית הרצויה. קבוצות שוליות שעלו לכותרות שבו וקראו לחיילי צה"ל לסרב לשרת בשטחים, תוך הטחת עלילות שווא בדבר "פשעי מלחמה", עוולות הכיבוש ושאר ירקות. הכל ברוח דרכו של פרופ' ישעיהו ליבוביץ המנוח, שסבר כי אם אלף חיילים יסרבו פקודה תאלץ ישראל לצאת מהשטחים ובכך יבוא קץ הכיבוש. תופעה מסוכנת זו קיבלה תהודה ציבורית ותקשורתית נרחבת. התקשורת הקדישה גיליונות שלמים לראיונות וכתבות צבע על יפי הבלורית ותכולי העיניים היפים והאמיצים. מר"צ סרבה לגנות את הסרבנים, ולפחות אחד מחברי הכנסת שלה תמך בסרבנות בקול גדול. מאות מרצים באניברסיטאות חתמו על עצומות תמיכה בסרבנות השמאל, "שלום עכשיו" גילתה הבנה וסימפטיה, ראש לשכת עורכי הדין הביע סימפטיה ל"סרבני המצפון" בפתיחת כנס הלשכה ואפילו היועץ המשפטי לממשלה גילה הבנה באותו מועד בהתבטאות לא מוצלחת ממנה חזר מאוחר יותר. אולם כל הרוח הגבית והתקשורתית לא עזרה, והסרבנות משמאל נותרה תופעה שולית, קיקיונית וחסרת כל חשיבות. אולם בכך לא די. הניפוח התקשורתי בצד האהדה מצד גורמים שונים, נתנו הכשר לסרבנות מימין, בחינת כורה שחת בה יפול. כל ה"דמוקרטים הגדולים", אניני "שלטון החוק", שהביעו סימפטיה ותמיכה בתופעה המסוכנת, נאלצים עתה לקצור את מעשי האיוולת שלהם – סרבנות המונית מימין. אותם גורמים חסרי אחריות, פעלו מתוך עיוורון גמור לעובדה שהמבחנים הקשים בפניהם עתידה החברה הישראלית לעמוד יעוררו קשיים דווקא בצד הימני של המפה הפוליטית, שכן החברה הישראלית עברה בשנים האחרונות תהליכי שינוי קיצוניים. בניגוד לעבר, היחידות הקרביות בצבא הסדיר מורכבות כיום בעיקר משלוש קבוצות דומיננטיות: הדתיים הלאומיים, יוצאי חבר העמים, ובני עדות המזרח מעיירות הפיתוח. בשל כך כינה אותו העיתון "מעריב", בשעתו, "צבא העמך", להבדיל מצבא העם. שלוש קבוצות אלו הנן קבוצות

בעלות הנהגה דתית ו/או פוליטית הומוגנית למדי ודי בכך שהנהגתה של אחת הקבוצות תקרא לסרבנות כדי שהצבא הסדיר יחדל לתפקד. ככל שמתקרב מועד ההתנתקות אנו עדים להתרבות תופעות הסרבנות, בקרב הימין דווקא. איוולת השמאל הרדיקלי מאיימת להצליח. הסרבנות מתפשטת כאש בשדה קוצים, אבל למרבה האבסורד לא בכיוון אליו הטיפו אותם "צדיקים" אלא דווקא בכיוון ההפוך – מימין, וזאת דווקא לנוכח האתגרים הקשים העומדים בפני החברה הישראלית – ביצוע תכנית ההתנתקות. שיתוק הצבא על-ידי סרבנות המונית מימין יסכל ביצוע החלטות הכנסת שנתקבלו באופן דמוקרטי וימוטט את המשטר בישראל. בצד גילויי הסרבנות ושאר הפרות חוק לצד מתנגדי ההתנתקות היינו עדים בשבוע שעבר לתקדים מסוכן מאין כמותו מצד השלטון: לראשונה זכינו במדינת ישראל כי הצבא הופנה לטפל בהפגנה אזרחית שנערכה בתחומי הקו הירוק. גם אם הייתה סכנה שהמתנחלים ותומכיהם יגיעו בהמוניהם לגוש קטיף, הייתה זו בעיה משטרית שעל המשטרה היה מוטל להתמודד אתה. הצבא, עליו הוטלה המשימה לבצע את ההתנתקות, יכול היה, לכל היותר, להיערך לאורך הקו הירוק במחסום כיסופים, שם הכריז עוד קודם לכן על הרצועה כשטח צבאי סגור. קלות הדעת בה נשלחו אלפי חיילים בתחומי הקו הירוק לעצור ולהטיל מצור על מפגינים אזרחיים מעוררת צמרמורת ומזכירה מקומות אחרים. מעולם לא נשלח הצבא להתמודד עם מפגינים בתחומי מדינת ישראל, אף לא בתקופת מהומות אוקטובר. החלטה פסולה זו לא עוררה שום הדים אצל "אבירי שלטון החוק" וזכויות האדם (למעט העיתונאי ארי שביט). בשעתו התנבא אותו פרופ' ליבוביץ המנוח כי משייבבר חזון "ארץ ישראל השלמה" יהיו אנשי גוש אמונים הראשונים לרדת מן הארץ. לאור האירועים בימים האחרונים דומה כי מישהו חפץ שנבואה מעוותת זו אכן תתגשם. גם מי שתומך בהתנתקות ושולל בכל תוקף גילויי סרבנות, התפרעויות, איומים על חיילים וקצינים וכל גילוי של אי חוקיות צריך להשמיע קול ולדאוג כי שלטונות הביטחון יפעלו בהתאם לחוק ובהתאם למה שהיה נהוג במדינת ישראל מאז הקמתה. במפגינים בתחומי מדינת ישראל תטפל המשטרה ובאירועים בתוך השטחים המוחזקים, לרבות על הגדר המקיפה אותם – יטפל הצבא. רק בדרך של שמירה קפדנית על נורמות אלו תימנע כאן מלחמת אחים ויתאפשרו חיים בצוותא של כל הקבוצות והפלגים על אף המחלוקות האידאולוגיות העמוקות.